

deloval priprave, ki so bile koristne samostanu, ali pa tudi razne ure. V svojih sedmerih sobah je imel nad 100 ur. Večkrat si je prizadeval naravnati vsaj dve uri, da bi prav jednako šli in kazali. Toda ni se mu posrečilo. Zato je nekdanj bridko potožil: »Kako sem se motil! Ves čas svojega vladanja sem se trudil, da bi se milijoni mojih podložnikov ravnali po mojih željah, in sedaj niti dveh ur ne morem tako uravnati!«

Samote cesar odslej ni nikdar zapustil. Pred smrtjo bi bil rad videl svoj pogreb. V samostanski cerkvi je dal postaviti rakev, pregrnjeno s črnim suknom; menihi so opravljali pogrebne molitve. Zelo ginjen se je udeleževal cesar tudi sam pomenljivih obredov. Blagi vladar je umrl l. 1558. Spoštovali so ga sovražniki in prijatelji.

Legenda o liščku.

Bil zgodovine večno važni dan je:
Učitelj blagi, visočin Gospod
Izpolnjeval prerokov sladke sanje,
Adamov v krvi je opiral rod.

I liščku tožna dušica trepeče;
Cvrči, svari — a klic je ta zaman.
Na križ druhalí goste zró besneče
Kot skala trd počesto je zemljan.

Prizor grozán! Priroda vsa žaluje,
Nevidna moč pretresa vso zemljó,
Nad njo obupno, čuj! vihar vzdihuje,
Zaprlo solnce je tožeč okó.

Nevtrudno obletuje ptič razpelo,
Pihlja Gospodu hlad v množino ran —
Krví, glej! pade kaplja mu na čelo,
Na prsi — rujna kot pomladen dan.

Odtlej je liščku čepica rudeča,
Prsljik kot zarja robí trak srebrn,
In gombic vrsta solnčno se žareča,
A prej kot noč je liščkov rod bil črn.

Fr. Klemenčič.

Iz naše vasice.

(Piše Janko Barlé.)

XXVII.

Vas je vas, mesto je mesto. Drugače je v mestu, drugače v vasi. Ni treba, da vas vodim v velika mesta, tudi v manjih je marsikaj drugače, kakor pa v naši vasici. Velike hiše po vrsti jedno do druge, bolj čedne ulice, množico ljudij, pisane obleke — vse to najdeš v mestu, a v vasi bi tega zaman iskal. In pa prodajalnice, hencajte, to je kaj videti! Človek bi se postavil kakor prikovan tja pred ono velikansko okno in gledal raznovrstne predmete, katere je ondi tako mikavno porazvrstila spretna roka trgovčeva. Kar ti le srce poželi, najdeš ondi. Hočeš obleke, evo ti najraznovrstnejšega blaga, napravljenih velikih in malih oblačil in pokrival; hočeš

igrač, evo ti jih polna prodajalnica takih, da jih niti v sanjah ne bi mogel lepših videti; hočeš knjig, evo jih zloženih v drugi prodajalnici toliko, da bi iz njih lahko zložil malo hišico; hočeš slaščic, evo jih pripravljenih na lepih krožnikih, da bi jih mogel lahko odnesti na cesarsko mizo. Drugje motijo ti oči zopet drugi predmeti, saj se skoraj v vsaki prodajalnici prodaja kaj drugega. Kdo bi vse to naštel in pregledal?

Tako je v mestu, v naši vasici pa ni bilo tako. Prodajalnica je bila jedna jedina, katera je oskrbovala vso vas in okolico. Bila je to mala hišica, ne daleč od šole. V sredi je bila kuhinja, na jedno stran je bilo stanovanje trgovca Hitreca, na drugo pa prodajalnica z jednim oknom in vratmi. Na vratih je bila pribita ploča, a na nji je bil naslikan Turek, prav tako, kot poje pesem:

»Turek ima r'edeče hlače,
Dolge, dolge pa muštače.«

Gledal je pa že tako grdo, da nas ga je bilo kar strah pogledati, posebno ko so nam naša stara mati povedali marsikako o grozovitih Turkih. Okrog njega je bilo naslikano nekoliko omotkov duhana, a tudi v zobeh je imel debelo smodko in pihal goste dime od sebe, jasen dokaz, da se je pri trgovcu Hitrecu prodajal tudi duhan. Na vratih je bilo obešenih nekoliko verig, vrvic in bičalnikov, napisa pa ni bilo gori nad vratmi, in čemu tudi. Za trgovca Hitreca je vedelo vsako dete v celi župniji, a drugega trgovca tudi ni bilo. Bolj zanimivo je bilo pa prodajalnično okno. Kolikokrat smo je občudovali mi otročaji, saj lepšega do takrat niti videli nismo. Tu so bili postavljeni in razobešeni najglavnejši predmeti, katere je premogla Hitrečeva trgovina. Bilo je tu mila, žveplenk, pisalnega orodja, rudečih pipecev, brusov, raznih rutic, ali kdo bi vse naštel! Prodajalnica ni bila velika. Ob steni je bila omara s predalčki, spredaj prodajalna miza, drugod nekoliko polic; na drogu, kateri je bil od jedne stene do druge, visele so svetilnice, a drugod je bila tudi razpostavljena in razobešena razna ropotija, tako da ni trebalo deset ljudi, pa je bil že drenj in gnječa v Hitrečevi prodajalnici. Saj se je pa zato tudi dobilo pri Hitrecu vse, kar je moglo poželeti otročje srce in potrebovati kmetiška hiša.

Tisto ne, seganjati nas ni bilo treba, kadar so doma potrebovali kakovo stvar iz Hitrečeve prodajalnice. Nismo bili tako urni, kadar je materi v kuhinji zmanjkalo drv. Saj smo pri Hitrecu vedno kaj novega videli. Hej, pa tudi dober mož je bil Hitrec in imel je vedno kaj pripravljenega za nas otročaje. Sedaj podobico, drugič pisan trakec; danes košček sladkorja, jutri kakovo drugo malenkost.

»Le dobri bodite, otročiči, dobri«, je govoril. »Kaj pa doma, so zdravi? Le povejte materi, da imam zopet obilo novih rečij, naj pridejo pogledat.«

Ze precěj let je nosil Hitrec na svojem hrbtu. V svojih mladih letih je hodil po Nemškem s krošnjo na hrbtu in prodajal razne malenkosti. Zaslužil si je ondi pač nekoliko denarja, vendar potovanje ga je tudi nekaj stalo, a bil je daleč od domače dežele. Mislil si je, ej saj kupujejo ljudje tudi v

domačem kraju, potrebujejo to in ono, in odločil se je, da se poslovi od Nemcev. Od sedaj je hodil s krošnjo po domačem kraju in kmalo je bil znana oseba na blizu in daleč. Ljudje so ga povsod lepo sprejemali in radi od njega kupovali, ker ni predrago cenil, a bil je tudi vedno veselega obraza in pa zgovornega jezika.

Leta so se množila, mošnjiček se je debelil, a Hitrec je opustil kroš-narijo, napravil si je hišico in odprl prodajalnico. Oženil se je tudi, prikupil par njivic, a v hlev dejal kravico. Ljudje so radi hodili v njegovo prodajalnico, in govorilo se je povsod, da mu dobro gre. In tako je tudi bilo, saj je umel z ljudmi občevati, ni precenjal robe in dajal je dobro mero, a dobra mera in vaga še celó v nebesa pomaga.

Večkrat smo iztaknili kakov novič. Prišla je teta ali stric, pa je vedno kaj ostalo v roki. Ala k trgovcu Hitrecu po sladkor, ali po kakovo drugo stvarco, katera nam je motila oči.

»Ne bode nič«, dejal je trgovec Hitrec, »sladkorja ne dobite. Tu le je pač za vsakega košček, več pa ne, pokvarili bi si zobe in razvadili želodec. Saj pravim, kadar imajo otroci denar, takrat trgovci dobro trgujejo. Kupite si raje pisanko, ali kaj drugega, kar potrebujete v šoli, to vam bode koristilo in stariši vas bodo veseli.«

Tako nas je učil trgovec Hitrec in prav je imel, danes to že bolje spoznam, kakor sem takrat. Bog je tudi njemu dal otročiče in tudi nje je tako učil. Strog je bil z njimi, pa so tudi oni bili najbolji v šolah.

Odšel sem po svetu, trgovec Hitrec je pa ostal v naši vasici. Ko sem čez več časa prišel zopet domov, nisem se mogel načuditi lepi novi hiši, katera se je vzdigala ondi, kjer je stala preje hišica trgovca Hitreca. Na jedni strani je visela dolga črna ploča, kjer je bilo napisano s pozlačenimi črkami: »Prodajalnica«. Ogleдал sem si prostorno prodajalnico, katero je vodil najstarejši Hitrečev sin in bil sem povsem zadovoljen. Videl sem, da naša vasica od dné do dné napreduje, ker premore takovo prodajalnico. Kaj bode še le čez par sto let! Morda še kdaj postane mesto!?

Stari Hitrec sedeva pogostoma pred prodajalnico in puha svojo pipico. Stari Turek na nekdanjih vratih je zginil, ej, saj ga je tudi že vreme precej oglodalo in oslabilo žive boje njegove obleke. Nič za to, saj vsaki vé, da pri Hitrečevih, kjer prodajajo toliko raznih stvari, tudi duhana ne bodo pogrešali! Nù, pa če kdo ne bode vedel za to, lahko popraša starega Hitreca, kateri rad pripoveduje, a marsikaj tudi zna. Marsikaj je videl in skusil, pošteno si je zaslužil svoj denar, živel je zmerno, odgojil dobro svoje otroke, pa zato sedaj lahko zadovoljno uživa jesen svojega življenja. Bog ga poživi še dolgo!

